

20. Augusti Klubi presidendi Ants Veetõusme kõne XIV Riigikogu ja 20. Augusti Klubi pidulikul istungil 20.08.2021

Armsad kaasmaalased!

Alustuseks tahan ma eriliselt tänada kõiki neid inimesi, kes 30 aastat tagasi olid valmis minema lõpuni võitluses Eesti Vabariigi iseseisvuse reaalse taastamise nimel! Ainult koos Eesti rahvaga ja tema kindlal toetusel saime me võitluses Eesti iseseisvuse eest võidu!

Austatud Eesti Vabariigi president, austatud president Arnold Rüütel!

Lugupeetud spiiker, Põhjamaade parlamentide spiikrid, peaminister, ministrid!

Külalised nii Leedust, Lätist kui mujalt!

Head kolleegid riigikogust ja klubist!

Ekstsellentsid!

Juba kolmkümmend aastat on möödunud sellest mälestusväärsest päevast, mil Eesti Vabariigi Ülemnõukogu võttis vastu otsuse Eesti Vabariigi iseseisvuse täielikust taastamisest! Oli saanud teoks see, mille eest pea kogu Eesti rahvas viimased aastad koos oli tegutsenud. 30 aastat tagasi oli nii saalis kui Toompea koridorides ja tubades tunda ootust ja ärevust. Keegi ei teadnud, kuidas lõppeb päev väljaspool Toompea lossi seinu, kuid samas teati juba kindlalt, et just täna ja ainult täna tuleb Ülemnõukogul (sest ühelgi teisel institutsioonil polnud neid volitusi) taastada Eesti Vabariigi iseseisvus, sest olime saanud rahvalt selleks mandaadi.

Ja kui kõlas Ülo Nugise haamrilöök, mis kinnitas, et otsus Eesti Vabariigi iseseisvuse taastamisest on vastu võetud Eesti Vabariigi Ülemnõukogu poolt, siis oli see suureks rõõmuks rahvale, kes oli kogunenud Toompea lossi esisele väljakule. Selline ühtekuuluvustunne saadikute ja rahva vahel saab tekkida vaid neil harvadel hetkedel riigi ajaloos, kui võetakse vastu ülitähtsaid otsuseid, mida just rahvas on oodanud ja tahtnud.

Kogu oma eksisteerimise aja jooksul sammus Ülemnõukogu kindlalt ühel kursil – taastada Eesti Vabariigi reaalne iseseisvus. Ajalugu on tõestanud, Ülemnõukogu tegi kogu oma tegutsemise aja jooksul tööd hästi ja lõi kindla juriidilise platvormi Eesti Vabariigi tegutsemiseks iseseisvana..

Siin juures tuleb eraldi ära märkida paljude Ülemnõukogus tegutsenud töötajaid, kes olid oma ala suurimad spetsialistid ning ka tänu kellele olid vastuvõetavad seadused korrektsed ning juriidilist praaki praktiliselt polnud. See oli ehe näide, kuidas viiakse ellu saadikute poliitiliselt tahet nii, et sünnivad korrektsed seadused ja kuidas korraldada koostööd saadikute ja töötajate vahel.

Eesti iseseisvuse kindlustamisel oli kindlasti üheks suurimaks õnnestumiseks meie edukas rahareform ja Eesti krooni taastamine käibesse. Rahareformi ettevalmistus kulges tingimustes, kus Eesti sammuks alles iseseisvuse poole, kuid reaalselt iseseisvust polnud.

Kui NSVL ei tunnustanud rahareformi ettevalmistusperioodil Eesti õigust oma valuutale, siis paljud lääneriigid lihtsalt ei uskunud sellesse ja soovitasid tungivalt loobuda rahareformist. Aga me tegime selle ära ja mitte halvasti. Nagu tavaliselt - me kuulasime kõik poolt- ja vastuargumendid ära, kuid otsuse tegime ise ikka sellise, mis meie teadmiste juures tundus Eestile parim ja samas ka teostatav.

Juba 1939. a baaside kokkulepe oli tõend Nõukogude Liidu eesmärkidest ja 17. juunil 1940. aastal Eestisse täiendavalt sissemarssinud Nõukogude väed võtsid ära viimasedki argumendid järgnenud riigikorra vahetuse ja Nõukogude Liitu astumise lavastatud legitiimsusest. Ülemnõukogu XII koosseis oma otsuses kinnitas, et Eesti Vabariigi okupeerimine NSV Liidu poolt ei ole katkestanud Eesti Vabariigi olemasolu de jure ja Eesti NSV oli Nõukogude Liidu poolt okupeeritud Eesti Vabariigi territoorium. Kuid ka käesoleval aastal tuletati Venemaal meelde, et 6. augustil 1940 palusid tolle aja Eesti juhid võtta Eesti vastu Nõukogude Liitu, millele siis ka Nõukogude juhid eesotsas Staliniga meile suure vastutulelikkusena positiivselt reageerisid ja võtsid Eesti vastu Nõukogude Liitu.

Venemaa kolmekümne aasta tagused demokraatiailmingud on juba enam kui paarkümmend aastat kadunud ja iga aastaga liigutakse selles suunas, et taastada Nõukogude Liit oma endistes mõõtmetes. Rindejoon läheneb meile märkimisväärse kiirusega olles jõudnud juba Leetu ja Läti. See, mis toimub Leedus ja Lätis ei ole kaugeltki põgenike probleemiga seotud, see on uue sõjalise jõu katsetamine ja kasutamine meie naabrite suhtes. Täna sel päeval tuleb meil olla solidaarne naabritega mitte ainult sõnades, vaid ka tegudes. Kui me nüüd ei näita üles kolme Balti riigi ühtsust ja koostööd, siis võib olla sellel väga traagilised tagajärjed. Olles NATO liige ja ÜRO Julgeolekunõukogu liige, siis praegu on meie suur võimalus ja kohustus aidata naabreid, sundides meie suurriikidest sõpru adekvaatselt reageerima ja realselt tegutsema.

Ja nüüd jõuame veel ühe valupunktini – Molotov -Ribbentropi pakti juurde, mille salaprotokollidega sisuliselt jaotati Euroopa juba enne II maailmasõja algust. Liidu Rahvasaadikute Kongressi Eesti saadikud tegid tohutu töö ära, et see pakti küsimus seal üles tõsteti. 24. detsembril 1989. a tunnistas NSVL Rahvasaadikute Kongress pakti salaprotokollid õigustühiseks ja allakirjutamise hetkest peale kehtetuks.

See sai võimalikuks ainult tänu sellele, et Eesti saadikud näitasid üles meistriklassi ajaloo võltsijate vastu!? Nüüdseks on käes taas olukord, kus Vene riigiduumas tahetakse see küsimus uuesti arutelule panna, et tühistada 24. detsembri 1989 ajalooline otsus. Me võime sellest mitte välja teha, aga nähes, mis maailmas ja Euroopas toimub, siis oleks selline käitumine kuritegelik Eesti riigi suhtes. Me peame Lääneriikidele ja nende juhtidele pidevalt meelde tuletama, et Molotov-Ribbentropi pakti salajased protokollid olid need, mis viisid kolm Balti riiki Nõukogude Liitu, mitte meie rahvaste vaba tahe. Ja kui me seda Euroopa Liidus ja ÜROs ei meenuta, siis võib ajalugu korduda.

Aga tänasel päeval on sobilik meenutada Ülemnõukogu juhataja Ülo Nugise mõtet, et saatuse peremeheks olemise tunnet ei tohi me unustada. Valides oma esindajaid parlamenti peaks iga valija ennekõike küsima endalt, kas tal on ka tegelikult võimalik mõjutada oma valikuga Toompeal tehtavaid otsustusi. Või on ta lihtsalt taandatud manipuleeritavaks massiks poliitikute tagatubades tehtud kokkulepete läbisurumisel.

Poliitika algab sealt, kus isekeskis võistlevad ideed ning nende teostamisviisid, mitte aga üksikute inimeste võimuambitsioonid ja soov meeldida parteiliidritele. Poliitika on kompromisside kunst, saavutada eesmärged niimoodi, et jäädakse väarikaks, et kaotajatele jääks taganemisruumi ja võitjatel jätkuks suuremeelsust ära kuulata teisitimõtlejaid.

Ja just kiiresti muutuvad olud sunnivad meid olema valmis vastama igale uuele väljakutsele. Ja ilma uute väljakutseteta me mandume mingiks keskpäraseks väikeriigiks, mida ülejäänud saavad oma huvides ära kasutada.

Esitage endale igal hommikul küsimus – mida mina saan teha iseenda ja oma riigi heaks. Ja tehke iga päev midagi iseenda, oma lähedaste, kolleegide, sõprade ja Eesti heaks. Ja kui te olete seda teinud, siis on päev korda läinud ja Eesti elu edenenud.

Täna saame täie kindlustundega öelda – me oleme võitnud ja unistused täitnud. Hoidkem siis üheskoos seda võitu! Hoidkem Eesti Vabariiki!

Aitäh!

Ants Veetõusme, Tallinn, 20. august 2021. a